

ANKARA MERKEZ İLÇELERİ RESMİ-ÖZEL OKULLARDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ALINAN KARARLARA KATILIMLARI

Metin AKGÜL*, Nevin GÜNDÜZ**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Ankara ilinde bulunan resmi ve özel ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda alınan kararlara katılma durumları, kararlara katılma istekleri, karar konularına duydukları ilgi ve karar konularındaki yeterlilikleri ile ilgili görüşlerini saptamaktır.

Çalışmaya resmi ve özel ilköğretim okullarında görevli 183 öğretmen (148 resmi ve 35 özel) katılmıştır. Öğretmenlere Kararlara Katılım Anketi uygulanmıştır (Açıkgöz, 1984). Anketlerden elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle açıklanmıştır. Verilerin analizinde t- testi ve tek yönlü varyans analizi $p < 0.05$ düzeyi esas alınarak uygulanmıştır.

Bu çalışma sonucu resmi ve özel ilköğretim okullarındaki öğretmenlerinin okullarda alınmakta olunan kararlara katılım, istek, yeterlilik ve ilgi konularındaki görüşlere "çok katıldıklarını" belirtmişlerdir.

Resmi ve özel ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin karar konularına katılım, ilgi ve yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile kişisel özellikleri (yaş, cinsiyet, kıdem) karşılaştırıldığında anlamlı fark tespit edilememiştir ($p > 0.05$). Ayrıca, resmi ilköğretimdeki öğretmenlerin karar konularına katılım durumları, istek, ilgi ve yeterlilikleri, özel ilköğretim okulundaki öğretmenlerin kararları ile karşılaştırıldığında anlamlı fark tespit edilememiştir. ($p > 0,05$).

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Kararlara Katılım.

Geliş Tarihi: 14.07.2010; Yayına Kabul Tarihi: 16.02.2011.

* Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yüksek Lisans Öğrencisi, ANKARA.

** Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

DETERMINING THE PARTICIPATIONS STATUS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS WORKING IN STATE AND PRIVATE SCHOOLS IN ANKARA

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the participation status of physical education teachers working in state and private primary schools in Ankara in terms of their attitude to the decisions made by the school administration, their desire to attend the decision making process, their interest in the decision subjects and their knowledge of the topics about which the decisions are made.

In study, 183 teachers working in the state (148) and private schools (35) participated. A Decision Involvement Questionnaire was administered to the teachers (Açıköz, 1984). The data was explained by frequency and percent calculations. T tests and one-way analysis of variance were used during the data analysis. The level of significance was set at $p<0.05$.

The results of this study, teachers who work in state and private primary schools, were 'much in agreement' with the decisions made by school administration. In the study, the participation in decision topics, interest, desire of attendance and qualifications were compared between state and private school physical education teachers and statistically no significant differences were found ($p>0.05$). In the study, also the individual characteristics (age, sex, seniority), their participation level to the decision topics, desire of attendance, interest towards the decisions and qualifications of the teachers working in the state and private schools were compared and no significant differences were found ($p>0.05$).

Key Words : *Physical Education Teacher, Determine the Participation.*

GİRİŞ

Eğitimdeki başarılı örgütsel uygulamaların en önemli faktörlerinden birisi de okulda örgütsel davranış biçimidir. Okul yöneticileri de yetkilerini kullanarak öğretmenlere kararları benimsetebilirler. Bu durum her öğretmende benzer tepkilere sebep olması beklenmemelidir. Her öğretmenin okul içindeki konumu, mesleki algısı değer ve inançları birbirinden farklıdır (Çalık, 1997). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin karara katılmanın önemine inanmaları, yöneticilerin çalışanları karar sürecine katmaya imkan vermeleri, yöneticilerin öğretmenleri takım çalışmasına yönlendirmeleri okulun başarısı için gereklidir. Karara katılma evet ya da hayır demek değildir. Katılım geniş bir alandan, sınırlı bir alana kadar uzanan bir süreçte farklılık gösterebilir. Öğretmenlerin karar

süreçlerine katılmaları demokratik yönetim biçiminin gelişmesine de katkıda bulunabilir. Katılmanın verimi, doyumu ve performansı artırdığı, kişiliği geliştirdiği ve çalışanların moralini yükselttiği literatür çalışmalarında ortaya çıkmıştır (Açıköz, 1984).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO, International Labour Organisation) programların daha etkili ve verimli yürütülebilmesi için karar alma süreçlerine öğretmenleri katmanın yararından söz etmişler ve çocuk işçiler, cinsiyet ayrımcılığı ve öğretmenlerin statülerine yönelik olumsuzlukları gidermenin önemine değinmişlerdir (Kocabaş, ve ark, 2002).

Öğretmenlerin okullarda kararlara katılımı, onların yaptıkları işten sağladıkları doyum düzeyinin ve morallerinin yükselmesi ve performanslarının artması açısından önemlidir. Öğretmenlerin okullarını daha fazla sahiplenmelerini ve iş doyumunu elde etmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılması da gerekmektedir. Okulda yöneticiler ve öğretmenler sorunları birlikte tanımlamalı, sorunları analiz etmeli çözüm yolları üretmeli olası seçenekleri belirlemeli ve oy birliği ile verilen kararların uygulanmasında çaba sarf etmelidirler (Açıköz, 1984).

Öğretmenler; okul iklimi, öğrenci devamsızlığı, disiplin politikaları, materyal seçimi, öğretim yöntem ve stratejileri, personel gelişimi ve hedef plânlamasında kararlara katılmalıdırlar (Hick, et al, 1981, Açıköz, 1984). Öğretmenler, kararlara katılmayla, politik yöntemler hakkındaki temel bilgileri, grup dinamizmini, genelde bütün okulları etkileyen olayları, eğitim ve öğretimdeki gelişmelerle ilgili araştırma sonuçlarını öğrenme konusundaki ihtiyaçlarını karşılayabilirler (Açıköz, 1984).

Bu araştırma eğitim sistemi içerisinde önemli yeri olan öğretmenlerin karar sürecine katılım durumları konusunda ülkemizde yapılan araştırmaların yetersizliği hem de bu konuda yapılan araştırmaların hızla gelişen insan yaşantısında günümüz anlayışına uygunluğu açısından, Ankara ilinde bulunan resmi ve özel ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda alınan kararlara katılma durumları, kararlara katılma istekleri, karar konularına duydukları ilgi ve karar konularındaki yeterlilikleri ile ilgili görüşlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara merkez ilçesindeki devlet ilköğretim okullarında görev yapan 528, özel ilköğretim okullarında ise 98 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 2005–2006 öğretim yılında Ankara merkez ilçelerinde resmi ilköğretim okullarında görev yapan 148, özel okullarda ise 35 olmak üzere toplam 183 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada, okullarında yöneticilik yapan öğretmenler örnekleme alınmamıştır.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Resmi ve Özel İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlçelere Göre Sayılarının Dağılımı

İLÇELER	ÖĞRETMEN B.E. (Resmi)	ÖĞRETMEN B.E. (Özel)
ALTINDAĞ	16	-
ÇANKAYA	33	22
ETİMESGUT	24	1
GÖLBAŞI	-	-
KEÇİÖREN	16	6
MAMAK	14	-
SİNCAN	24	2
Y.MAHALLE	21	4
Toplam	148	35

Veri Toplama Teknikleri

Veri toplama aracı olarak kararlara katılım anketi kullanılmıştır. Kararlara Katılım Anketi, özgün olarak Wisconsin Üniversitesinde James M. Lipham tarafından geliştirilmiştir. Lipham'ın (1979) belirttiğine göre bu araç Speed (1979) tarafından geliştirilmiş olan Decision Involvement Analysis'in uyarlamasıdır. Anketin 23 sorudan oluşan Türkiye uyarlamasına (Açıkgöz,1984) beden eğitimi öğretmenlerine 4 soru eklenerek uygulanmış ve toplam 27 sorudan oluşan beden eğitimi öğretmenlerinin kararlara katılım anketi oluşturulmuştur. Daha sonra beden eğitimi ve eğitim alanında uzman kişilerin görüşlerinden yararlanılarak ankete son şekli verilmiştir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; beden eğitimi öğretmenlerine ait kişisel bilgileri kapsamaktadır. İkinci bölümü ise beden eğitimi öğretmenlerin kararlara katılım davranışlarından öncelikle karar konularına duydukları ilgi, ikinci olarak karar konularındaki yeterlikleri, üçüncü olarak karara katılma istekleri ve son olarak karara katılımlarıyla ilgili görüşleri alınmıştır.

Karara katılım anketinde yer alan karar konularının karar alanlarına dağılımı ise; 27 karar konusundan 11'i öğretimsel, 16'sı ise yönetimsel karar konuları olarak belirlenmiştir. Öğretimsel Karar Konuları; 1, 2, 3, 9, 15, 17, 18, 21, 23, 24, 25. maddeler, Yönetimsel Karar Konuları ise; 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 22, 26, 27. maddelerden oluşmaktadır. Çalışmada öğretmenlerin okullarda alınmakta olan karar konularına duydukları ilgi, yeterlilik, istek ve katılımlarını ölçmek amacıyla dördümlü likert tipi ölçekten yararlanılmıştır. Ölçek maddeleri: (1) hiç, (2) çok az, (3) çok, (4) çok fazla seçenekleriyle uygulanmıştır. Ölçeğin ön uygulaması, 36 ilköğretim beden eğitimi öğretmenine uygulanmış ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha = .890$ bulunmuştur (Tablo 2). Bu sonuç ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Kararlara Katılım Anketi İçin Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayıları

Boyutlar	Cronbach alfa
İlgi	.853
Yeterlilik	.928
Katılma durumu	.907
Katılma isteği	.874

Anketin Geçerliliği

Anketin kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla okul müdürü, beden eğitimi öğretmeni, milli eğitim müdürlüğünde görev yapan kişilerle görüşülmüştür. Araştırmada ayrıca uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenler Kurulu Toplantı Tutanakları, Zümre Tutanakları, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ve disiplin yönetmeliği incelenmiştir. Tüm bu incelemeler sonunda Kararlara Katılım Anketi'nde yer alan karar konu ve sorularının ilköğretim okullarımızda alınan kararları kapsadığı sonucuna varılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 11,5 istatistik paket programı kullanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle açıklanarak yorumlanmıştır. Verilerin analizinde t- Testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA), farkın nereden kaynaklandığını tespit etmek için Bonferonni testi uygulanmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Resmî ve Özel İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

DEĞİŞKENLER		Resmî İlköğretim Okulu			Özel İlköğretim Okulu		
		N	%	Toplam	N	%	Toplam
Cinsiyet	Bayan	67	45,3	148	18	51,4	35
	Erkek	81	54,7		17	48,6	
Yaş	20 – 30	49	33,1	148	12	34,3	35
	31 – 40	77	52,0		11	31,4	
	41 +	22	14,9		12	34,3	
Kıdem	1 – 6	19	12,8	148	7	20,0	35
	7 – 12	62	41,9		10	28,6	
	13 – 18	39	26,4		6	17,1	
	19 – 24	21	14,2		8	22,9	
	25 +	7	4,7		4	11,4	

Tablo 4. Resmi İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kararlara İlgili, Yeterlilik, Katılım ve İsteklerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	\bar{X}	SS	N
İlgi	3,2938	,35010	148
Yeterlik	3,2385	,42848	148
Katılım	2,9842	,42405	148
İstek	3,4074	,38125	148

Resmi ilköğretim okulu beden eğitimi öğretmenlerin okullarda alınan kararlara sırasıyla istekli ($\bar{x}=3,40$), ilgili ($\bar{x}=3,29$), yeterli ($\bar{x}=3,23$) oldukları ve kararlara katılım ise ($\bar{x}=2,98$) ilgi istek ve yeterliliğe göre düşük tespit edilmiştir (Tablo 5).

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerin cinsiyeti ile kararlara olan ilgi, yeterlik, katılım ve istekleri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

$$\text{İlgi } t(146) = -0,444 \quad p > 0,05 \quad \text{İstek } t(146) = -0,448 \quad p > 0,05$$

$$\text{Yeterlik } t(146) = -1,966 \quad p > 0,05 \quad \text{Katılım } t(146) = -0,453 \quad p > 0,05$$

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerin yaşları ile kararlara olan ilgi, istek, yeterlik ve katılım arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek boyutlu varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

$$\text{İlgi } F(2,145) = 0,261, \quad p > 0,05 \quad \text{İstek } F(2,145) = 0,556, \quad p > 0,05$$

$$\text{Yeterlik } F(2,145) = 0,044, \quad p > 0,05 \quad \text{Katılım } F(2,145) = 0,684, \quad p > 0,05$$

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerin kıdemleri ile kararlara olan ilgi, istek, yeterlik ve katılım arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek boyutlu varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

$$\text{İlgi } F(4,143) = 1,490, \quad p > 0,05 \quad \text{İstek } F(4,143) = 1,153, \quad p > 0,05$$

$$\text{Yeterlik } F(4,143) = 0,398, \quad p > 0,05 \quad \text{Katılım } F(4,143) = 0,649, \quad p > 0,05$$

Tablo 5. Özel ilköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlgili, Yeterlilik, Katılım ve İstek Ortalamaları İçin Betimsel İstatistik Tablosu

	\bar{X}	SS	N
İlgi	3,3619	,45945	35
Yeterlik	3,3058	,42867	35
Katılım	3,1291	,45912	35
İstek	3,3259	,41669	35

Özel ilköğretim okullarındaki öğretmenler kararlara katılımında sırasıyla ilgili ($\bar{x}=3,36$), istekli ($\bar{x}=3,32$), yeterli ($\bar{x}=3,30$) ve kararlara katılım ($\bar{x}=3,12$) olarak tespit edilmiştir (Tablo 7).

Özel ilköğretim okullarında beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyete göre ilgi, yeterlik, katılım ve istekleri arasında yapılan t -Testi sonucunda cinsiyete bağlı olarak ilgi yeterlilik, katılım ve istek boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

İlgi t (33)= ,380 $p>0,05$ İstek t (33)= -,642 $p>0,05$

Yeterlik t (33)= -220 $p>0,05$ Katılım t (33)= -,338 $p>0,05$

Benzer şekilde beden eğitimi öğretmenlerinin yaşına bağlı olarak ilgi, yeterlik, katılım ve istek konularında yapılan tek boyutlu varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

İlgi F (,388)= ,682 $p>0,05$ İstek F (,217)= ,806 $p>0,05$

Yeterlik F (,912)= ,412 $p>0,05$ Katılım F (,095)= ,910 $p>0,05$

Benzer şekilde beden eğitimi öğretmenlerinin kıdemlerine bağlı olarak ilgi, yeterlik, katılım ve istek konularında yapılan tek boyutlu varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

İlgi F (1,608)= ,198 $p>0,05$ İstek F (1,488)= ,231 $p>0,05$

Yeterlik F (1,059)= ,394 $p>0,05$ Katılım F (1,811)= ,153 $p>0,05$

Tablo 6. Resmi ve Özel İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karar Konularındaki İlgileri, Yeterlikleri, Katımları ve İsteklerinin Karşılaştırılması (t -Testi)

Boyut	Okul	N	\bar{X}	Standart Sapma	T	sd	p
İlgi	Resmi	148	3,2938	,35010	-,971	181	,333
	Özel	35	3,3619	,45945			
Yeterlik	Resmi	148	3,2385	,42848	-,836	181	,404
	Özel	35	3,3058	,42867			
Katılım	Resmi	148	2,9842	,42405	-1,789	181	,075
	Özel	35	3,1291	,45912			
İstek	Resmi	148	3,4074	,38125	1,117	181	,266
	Özel	35	3,3259	,41669			

Araştırmada resmi ve özel ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin karar konularındaki ilgileri, katılım durumları, yeterlikleri ve istekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$) (Tablo 8).

TARTIŞMA

Okullar temel ve birincil karar alma birimidir ve okulu etkileyen kararlar en alt düzeyde ve katılıma dayalı olarak alınmalıdır. Okul yöneticisi belirli kararları almadan önce ilgili kişilerin görüşlerini dinleyen, personeli önemli ve stratejik konuların çözümüne ilişkin öneriler getirmeye teşvik etmelidir. Öğretmenler plânlama ve sınıf liderliği yaparak, eğitim-öğretim programlarını geliştirerek karar vermeye katılırlar. Öğretmenler, bütçe tahsisatı, müfredat, öğrenci disiplini gibi onları dolaylı veya dolaysız etkileyen konularda karara katılmada söz sahibidirler (Sarpkaya, 1996).

Yönetime katılma üzerinde yapılan araştırma sonuçları, çalışanların stresini giderdiği, kendilerini geliştirdikleri ve motivasyonu yükselttiğini ortaya koymuştur. Güven, (2001) ve Taylor ve Tashakkori' nin (1994) çalışmalarında kararlara katılımın, okul iklimi, iş doyumu üzerinde önemli bir etkisi olduğu yönündedir.

Araştırmada, Ankara'da resmi ve özel ilköğretim okulu beden eğitimi öğretmenlerin, okullarda alınmakta olan kararlara katılmada çok fazla ilgili, çok yeterli, çok katılımcı ve çok fazla istekli oldukları söylenebilir. Resmi okullarda kararlara katılımın özel okullardakinden daha düşük çıkması karar vermeyi etkileyen etmenlerden tüzüük, yönetmelik ve önceki genelgelere, teamül ve uygulamalara, daha önceden hazır olan plan ve programlara ve müdürlerin tutumlarına bağlı olabilir. Kabadayı'nın (1982) öğretmenler üzerine yaptığı araştırmada, öğretmenlerde doyumsuzluk alanı olarak otonomi bulmuş ve bunu öğretmenlerin karara katılmalarını sağlayıcı örgütsel ortamın bulunmayışına bağlamıştır.

Araştırma sonucunda resmi ve özel ilköğretim okullarında alınmakta olan kararlara, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretimsel konularda, yönetsel konulardan daha fazla ilgili oldukları tespit edilmiştir. Infante, (1990), Brandy (1991), Case (1991), Sick (1991), Musco (1992), Ideus (1995), Köklü (1995)'nün çalışmaları bu çalışmayla paralellik göstermektedir. "Ankara Altındağ ilçesinde ilköğretim okullarında öğretmenlerin yönetime katılma düzeylerine ilişkin algıları" adlı araştırmasına göre katılımları çok olanların istekleri çok fazla çıkmıştır (Aldemir, 1996).

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgi, yeterlik, katılım ve isteklerini karşılaştırmak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası, katılımcıların belirtilen alanlara katılım ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). İlgi ve katılımları arasında ilgilerinin katılımlarından daha yüksek olması yönünde, ilgileriyle istekleri arasında isteklerinin ilgilerinden daha yüksek olması yönünde, yeterlikleriyle katılımları arasında yeterliklerinin katılımlarından daha yüksek olması yönünde, yeterlik ve istekleri arasında isteklerinin yeterliklerinden daha fazla olması yönünde, katılım ve istekleri arasında isteklerinin katılımlarından daha büyük olması yönünde anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). İlgi ve yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Infante (1990), Bennet (1990), Brandy (1991)'nin çalışmaları bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyetleri ile ilgi, yeterlilik, katılım ve istekleri arasında farka bakıldığında ilgi, yeterlilik, katılım ve istek boyutlarında anlamlı

fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Musco (1992) ise çalışmasında farklı olarak cinsiyetle kararlara katılım arasında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir.

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin yaşa bağlı olarak ilgi, yeterlik, katılım ve istek konularında anlamlı bir farklılık göstermedikleri bulunmuştur ($p>0,05$). Sick (1991) ve Açıkgöz (1984)'ün çalışmalarında da yaş, cinsiyet, kıdem durumları ile öğretmenlerin kararlara katılım durumları arasında anlamlı fark tespit etmediklerini ve sonucun araştırmayla paralellik gösterdiği ifade edilebilir.

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgi, yeterlik, katılım ve istek konularında kıdemlerine bağlı olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bu sonuç; Gökbaş'ın (2001) çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

Özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgi, yeterlik, katılım ve istekleri karşılaştırıldığında; ilgi ve katılımları arasında ilgilerinin katılımlarından daha yüksek olması yönünde, katılım ve istekleri arasında isteklerinin katılımlarından daha büyük olması yönünde anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Öğretmenlerin ilgi ve yeterlilik düzeyleri, ilgi ve istek düzeyleri, yeterlik ve katılım düzeyleri, yeterlik ve istek düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Bu sonuç, Infante (1990), Bennet (1990), Brandy (1991)'nin, çalışmaları ile paralellik göstermektedir.

Resmi ve özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin karara duydukları ilgileri, istekleri, katılım durumları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Açıkgöz (1984), Özdönmez (1998), Açıkalın (1999)'in çalışmaları bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Okul müdürü ve öğretmenlerin problemleri birlikte tanımladıkları, çözüm ürettikleri oy birliği ile karar verdikleri katılımcı yönetim vardır. Kararlar ortaklaşa alınabileceği için herkes tarafından benimsenmesi gerekir.

Resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin kararlara katılımı konulu çalışmada (Gökbaş, 2001) beden eğitimi öğretmenlerinin karar konularına ilgileri, istekleri, yeterliklerinin yüksek olması, onların kararlara katılmayı aslında istedikleri fakat yönetsel etkenlerden dolayı katılamadıkları, kararlara katıldıkları takdirde okula olan sahiplenmelerinin arttırdığını bildirmektedir. Okul müdürü ve öğretmenlerin problemleri birlikte tanımladıkları, çözüm ürettikleri oy birliği ile karar verdikleri katılımcı yönetim vardır (Özdönmez,1998). Öğretmenler ve okul müdürleri birbiriyle iş birliği içerisinde çalışmalıdırlar (Fullan, 1982).

Ankara ili özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin kıdemleri ile ilgi, kıdemleri ile yeterlik, kıdemleri ile katılım ve kıdemleri ile istekleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Mesleki kıdem açısından genç öğretmenler karara katılmanın önemine inandıklarını belirtmiştir. Bu sonuç; Fullan (1982), Musco (1992), Gökbaş (2001)'in çalışmalarının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin karar konularına ilgileri ile katılımları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Okul müdürü ve öğretmenlerin problemleri birlikte tanımladıkları, çözüm ürettikleri oy birliği ile karar verdikleri katılımcı yönetim vardır (Özdönmez, 1998).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada, Ankara'da resmi ve özel ilköğretim okulu beden eğitimi öğretmenlerin, okullarda alınmakta olan kararlara katılmada çok fazla ilgili, çok yeterli, çok katılımcı ve çok fazla istekli oldukları söylenebilir.

Resmi ve özel ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin karar konularına katılım, ilgi ve yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile kişisel özellikleri (yaş, cinsiyet, kıdem) karşılaştırıldığında anlamlı fark tespit edilememiştir ($p > 0.05$). Ayrıca, resmi ilköğretimdeki öğretmenlerin karar konularına katılım durumları, istek, ilgi ve yeterlilikleri, özel ilköğretim okulundaki öğretmenlerin kararları ile karşılaştırıldığında anlamlı fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Öğretmenlerin genel katılım boyutunda ortalamalarının düşük olmasının yanında, yönetsel konularda kararlara katılımın çok az seçeneğinde olan konularda bazı engeller olduğu anlaşılmaktadır. Bu engeller örgüt içinden gelebileceği gibi çevre koşullarından ve yasalardan da kaynaklanıyor olabilir. Öğretmenler istek ve düşüncelerinin dikkate alınmayacağı yada demokratik olmayan bir yapılanmalardan dolayı bazı konularda görüşlerini çekinceli olarak ifade etmiş olabilirler.

Okulda verimin ve kalitenin artırılması, kararların objektifliğinin artırılması ve kararların en iyi biçimde uygulamaya aktarılması için öğretmenlerin daha çok kararlara katılımı sağlanmalıdır.

Öğretmenlere okulla ilgili işlerde yetki verilmeli, karar vermede yer alabilmeleri için program değişikliği yapmaları konusunda öğretmenlere zaman tanınmalı, yüksek kalitede profesyonel gelişmeler için aktivitelerde önemli değişiklikler plânlanmalı, organize edilmeli ve yürütülmeli, küçük veya büyük her başarı ödüllendirilmeli, gelişme üzerine odaklanmış iş birlikçi bir okul kültürü oluşturmak için çalışılmalıdır.

Öğretmen ve yöneticiler arasındaki ilişkiler geliştirilmeli, çevre desteği artmalı, personel arasında güven ve desteğin oluşması, öğrencinin öğrenmesi üzerine odaklanmasını, liderlik ve yöneticilik becerilerinin artmasını, sistemin rasyonel ve pratikliği sayesinde okulla ilgili çevredeki gruplar arasında bilgi akışının ve iletişimin güçlü olması sağlanmalıdır.

Günümüzde yeniden yapılanmaya çalışılan ilköğretim okullarının yapısı ve işleyişi yeniden gözden geçirilmelidir. Yönetmelikler öğretmenlere daha bağımsız davranma olanağı sağlayıcı ve okul yönetimine ilişkin kararları alınmasında daha çok söz sahibi olmalarını sağlayıcı nitelikte düzenlenmelidir. Bu sayede öğretmenlerin okula uyumları sağlanarak, alınan kararlara fiziksel anlamda, öğretmenler kurulu toplantı tutanaklarına imza atmanın yanında duygusal olarak da katılmaları sağlanmalıdır. Bu sistem öğretmenlerin yaratıcılıklarının ortaya çıkmasında etkili bir rol oynayabilir.

KAYNAKLAR

- AÇIKALIN, A. (1992). Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği. (2. Baskı) Ankara: Pegem Yayınları, 28-35.
- AÇIKGÖZ, K. (1984). Öğretmenlerin Okullardaki Kararlara Katılımı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 3-45.
- ALDEMİR, G. (1996). Öğretmenlerin Okul Yönetimine Katılma Düzeyleri. (Altındağ Örneği). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 3-6.
- BENNETT, R.G. (1990). What is the Relationship Between Shared Decision- Making. Dissertation Abstracts International, 51(8): 2573.
- BRADDY, D.A. (1991) The Relationship Between Principal Leadership Style and Teacher Participation in Decision- Making. Dissertation Abstracts International, 51(1): 27
- CASE, K.I. (1991). Teacher Influence in Decision-Making: A Compararative Case Study of Two Connecticut Secondary Schools Initiating Participatory Decision-Making Structures. Dissertation Abstracts International, 53(3): 670.
- ÇALIK, T. (1997). Türk Millî Eğitiminin Örgütsel Değişme İhtiyacı. G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1): 317-327.
- FULLAN, M. (1982). The New Meaning of Edicational Change . New York: Teacher Press, 62-69.
- GÖKBAŞ, M. (2001). Eğitimde Takım Çalışması Kararlara Katılma: (Elazığ İli Örneği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ: Fırat Üniversitesi, 155.
- GÜÇLÜ, N. (2000). Okula Dayalı Yönetim. [<http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/6.htm>], Erişim tarihi: 02.06.2006 .
- GÜVEN, İ. (2001). Öğretmen Yetiştirme'nin Uluslar Arası Boyutu (UNESCO 45. Uluslar Arası Eğitim Kongresi). [<http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/150>], Erişim tarihi: 02.06.2006.
- HICKS, H., GULLET, B. (1981). Management. New York: McGraw Hill, 150-152.
- IDEUS, J. M. (1993). Teacher Willigness to Participate in School-Based Decision Making. Dissertation Abstracts International, 54(4): 1174.
- INFANTE, J.M. (1990). Team Decision-Making as Related to Job Satisfaction of Teacher. Dissertation Abstracts International, 51(8): 2583.
- KABADAYI, R. (1982). Okul Müdürlerin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Güdülenmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 68.
- KOCABAŞ, İ., GÖKBAŞ, M. (2002). Eğitimde Karara Katılma. Erişim[<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/Kocabas.htm>]. Erişim tarihi: 27. 05.2006.
- KÖKLÜ, M.(1994). Orta Öğretim Okullarında Öğretmenlerin Kararlara Katılımı. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 39-50.

- MUSCO, R.S. (1992). The Relationship Between Teacher Perceptions of Their Participation in Decision Making and the Behavior of High School Teachers in New York City. *Dissertation Abstracts International*, 53(3): 679.
- ÖZDÖNMEZ, M. (1998). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: İ. T. Ü Yayınları, 124-131.
- SARPKAYA, R. (1996). Liselerde Yönetimi Katılma Öğretmenler Kurulunun Etkinliği Hakkında Öğretmen ve Yöneticilerin Algı ve Beklentileri, İzmir: 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 15-45.
- SICK, P.H. (1991). Participatory Decision-Making: An Assesment of Teacher Involment in the Decision-Making Process in a Centralized School District. *Dissertation Abstracts International*, 52: 381.
- TAYLOR, D., TASHAKKORI, A. (1994) Decision Participation and School Climate as Predictors of Job Satisfaction and Teacher's Sence of Efficacy. *Journal of Experimental Education*, 63(3): 217.